

Instrumentverksted Hedemarken

Tekst og foto: Peter Pots

Håndarbeid, kunst og musikk er en dør rett inn til menneskets indre liv. Det finnes utallige nerveforbindelser mellom hånd og hjerne. Å transformere materialer med hendene er en enorm stimulans for hjernen. Når håndverk benyttes som et pedagogisk verktøy, blir stimulansen tidoblet. På yrkesfaglig linje ved Helsepedagogisk Steinerskole på Hedemarken gjør vi nettopp dette. Her lærer elevene å stå i et yrke som forberedelse på voksenlivet, hvor deres egne forventninger møter «kundens» bedømmelse av resultatet.

På sløyden har vi i år begynt å lage musikkinstrumenter. Her forbindes høy teknisk presisjon med gleden av å produsere et vitalt objekt som kan benyttes til sang og som kommuniserer med flere. Instrumentene vi lager heter duoviola, og de er av en slik god kvalitet at profesjonelle musikere er villige til å kjøpe det til bruk i undervisningsøyemed. Duoviolaen er et pedagogisk og terapeutisk instrument som også egner seg for utøvende, og det har allerede funnet sin vei inn i mange klasserom og konserter på skolen. Det er et strykeinstrument med to strenger og et klangbrett. Det kan sammenlignes med strykebassen, men er mye lettere å spille på og å bygge. Det har en litt lysere og mykere klang, og tar mindre plass i klasserommet.

Arbeidsprosessen er spennende og ganske variert med

oppgaver der alle kan fordype seg. Klangbrettet er laget av gran eller furu med tettvokste årringer. Det er viktig at årringene er rettvinklet mot overflaten slik at treverket blir sterkest mulig med lavest mulig vekt, noe som

er sammensatt av minst 8 deler, og som er limt sammen. Disse har elevene lært å lime så godt at man ikke kan se fugene mellom dem, ved korrekt bruk av håndhøvel. Fasongen på klangbrettet sages ut med en kontursag. Deretter høvles klangbrettet plant til 9 millimeter tykkelse.

Neste steg er armen som bærer gripebrett og holder strengene i spenn. Den lages av lokal bjørk og formes av elevene; først med båndsg, deretter ferdigstilles den med rasp, håndhøvel og sikling. Selve gripebrettet lages av eik eller et liknende hardt treslag, og det limes på armen før kurven høvles på overkanten. En rekke hull med presis avstand imellom markeres på gripebrettet.

Deretter males det med farger slik Rudolf Steiner har foreslått for de forskjellige tonene i skalaen. Siste steg

gjør at vibrasjonene blir kraftige. Vi bruker norsk lokalt trevirke. Men det er umulig å finne de dimensjonene som vi trenger, derfor lager vi en laminert plate som

før montasjen er å ferdigstille stolen, som står mellom klangbrettet og strengene, og som har oppgaven å overføre vibrasjonene.

Duoviolaen kan spilles på mange måter. Eleven kan spille alene med buen i høyre hånd og venstre hånd på strengene, eller lærer og elev spiller sammen, hvor læreren tar på strengene mens eleven stryker med buen. Dette kan utbygges til flere elever som spiller samtidig på samme instrument, til maksimum fire elever, der to stryker og to tar på strengene. Dette krever stor konsentrasjon! Notene kan vises med fargene som er på gripebrett, en veldig fin måte å støtte notelesing for de yngste elevene.

Om håndverkets natur

Bernard Graves, steinerpedagog fra England, sammenfatter her det vesentlig om håndverk:

Det ligger i håndverkets natur at selve ideen kommer til uttrykk gjennom den aktivitet som hendene frembringer. At våre kreative ideer kommer til syne gjennom viljens skaperhandling. Dette utgjør den virkelige betydningen av all individuell kreativitet.

Å utføre et håndverk gir også mulighet til å lage noe som svarer til et behov som finnes i ens omgivelser. Gjennom dette kan elevene oppleve den essensielle drivkraften som finnes innenfor all slags arbeid; det at man gjør noe som kommer andre til nytte.

Når disse to elementene forenes; kreativitetens individuelle uttrykk og de menneskelige behovene, da kan eleven ta et reelt ansvar for det som han eller hun utfører i verkstedet. De opplever å kunne gi et verdifullt bidrag både sosialt og økonomisk til sine omgivelser.

Helsepedagogikk på steinerskolen

Helsepedagogisk Steinerskole er en skole i steinerskolen på Hedemarken som gir tilbud til elever med spesielle behov; fra grunnskolens 1. klasse til og med videregående trinn. Skolen følger Steinerskolens læreplan med individuell tilpasning, og alle elevene har egne IO-planer. Her får de en helhetlig og sosial hverdag med teoretiske fag, kunstneriske og håndverksfag, friluftsliv, svømming, gårdsbesøk eller skolekjøkken.

Elevene på barnetrinnet er del av storklassen, og de har i tillegg egne grupperom til skjerming og bearbeiding av fagstoffet. De eldre elevene får undervisning i smågrupper på 2-8 elever. For videregående elevene finnes det i tillegg et yrkesrettet tilbud hvor de får ulik arbeidspraksis på gård, kjøkken og verksted.